

VELDEKE bekèt

2e kwartaal 2022

Lentekriebels

VELDEKE bekèt,
Jaorgank 14, nummer 2

GRUUETS op oos Limburgse taal...

Inhoud:

Waat gewaes is:

- Väörlaeze in de Bieb
- Daag van de Modertaal

Waat nog kömtj:

- Vervolg tentoanstèlling "Gruuets"
- Literaire aovendj
- Declamatiewedstryd
- Klinkendj Erfgood
- Laezing Selfkantj

En verder:

- Óngerzeuk gebroek van 't Limburgs
- Waem kèntj ze nog?
- Gedichtebeukske LT

Volgendj nummer:

Kömtj oet in juni
Stökskes tót 15 mei
te sture nao:

Veldeke Krink Ech,
p/a Oleanderstraat 2
6101 BX Echt, of:
tvanwegberg@ziggo.nl

Website:

Kiek op www.veldeke.net
väör Limburgs nuuts,
op www.veldekekrinkech.nl
väör alles van de Krink.

Op Facebook:

Veldeke Krink Ech

Nuuts en Activiteíte van Veldeke Krink Ech

Dialecte verangere

Al eerder is in de inleidinge van Veldeke Bekèt aangegeave wie laevendig oos taal is. Ze verangertj mit d'n tied ónger invloed van van alles en nog get. Waem spruk zuver Echs, of Zösters? Zoa emes zoe haos – net wie vreugerneet boete zien dörp mótte kómme. Ederein dae aevel boete zien gebaortedörp nao sjoal is gegange, wérktj, 'n relatie haetj gevónje, zal in 't gebrooke van zien dialect dao invloed van höbbeckóngervónje. Zoa verangertj det dialect geleidelik aan. Want oos dialecte bestaan dankzij de minse, die 't spraeke.

Dao-in zitj ouch 'n risico. Es w'r oos dialecte minder gebrooke – en det kan ouch ónger invloed van van alles zeen: mieë ómgank mit Nederlands spraekendje, oprukke van 't Ingels, de nog altied trök kómmendje gedachte det 't väör studerendje kénjer minder good zoe zeen óm hun dialect te spraeke enz., den zal de vertroewdjheid d'rmit stieëds verder aafnumme. Den zólle ouch wäörd gewuuuenweg verdwiene en allein nog zoa noe en den trök kómme in nostalgische spelkes.

Wille w'r oos eige taal behaoje den zólle w'r die op daoväör geëigendje plaatse mótte blieve spraeke. En leefs ouch sjrieve, 't laeze kömtj den vanzelf. Det w'r van 'n taal moge spraeke, dao zeen taalóngerzeukers dudelik äöver: 't dialect is 'n taalsysteem, net wie 't Algemeen Nederlands. Det haet ouch 'n óntwikkeling doorgemaaktj en verangertj op vandaag nog stieëds.

Tót de Krink Ech behuuere:

Aw Kirk, d'n Aosterberg, Baakhaove, Berkellieér, Brach, de Boesj, de Baek, Deetere, de Deelgaard, Ech, Echterbos, Gebrook, G'n Oea, 't Hènge, de Hei, Illikaove, Sint Joas, de Laak, Mariaveldj, Mofert, de Nuujstadt, Ophaoove, Pej, Pötbrook, Roostere, Sjaelberg, de SlekJ, Spaanshuuske, Staevewaert, Vésserswaert, Zöstere en alles waat dao tösse of ómhaer liktj.

Veldeke.... wae is det?

Oos provinciaal vereniging is bie oprichting in 1926 geneumdj nao He(y)nic van Veldeke(n), dae väör of ómstreeks 1150-nao 1186) de ieëste volkstalige sjriever woor van de "Lage Landen" dae w'r bie naam kénne. Zien verhaole waere algemein gezeen es de basis van de Nederlandse, Limburgse en Duitse literatuur. Duitse literatuurhistorici plaatse h'm bie de Middelhoogduitse letterkunde ómdet o.a. zien werk in 't Middelhoogduits waerdje gesjreve of äövergeleverd. Hae verbleef in zien sjrieverperiode ouch väörnamelik aan Duitse hoven.

Hendrik van Veldeke waerdje gebaore in 'n plaetske mit dae naam: Veldeke, 'n gehuch kort bie 't Belgisch-Limburgse Hasselt. Gebaorte- en sterfjaor zeen neet mit zekerheid bekèndj. De aangegeave jaortalle zeen bepaaldj op grondj van zien werke en zien laeve. Hae mótt van goje aafkómst zeen gewaes en 'n opleiding genaote höbbe. Det bliktj oet 't feit det hae in zien werke Latijnske bronnen haet gebroektj en naoze zien dialect 't Latijns, Frans en Duits gebroekdje. W'r bevènje ós den in de renaissance van de 12e ieëw. Aan bisjoppelike häöf en in kringe van de keizer woort bestudere van de awdheid van belang en goof vórm aan 'n nuuj meneer van laeve, de z.g. "hoofsheid".

Mäögelik woort Hendrik van Veldeke in deens van de graven van Loon (B), zien gebaortestreek en later van Herman van Thüringen (D). In dae Duitse sfeer koom hae terech door de reize die d'r mit de graaf maakdje. Gedetailleerdje besjrievinge hievan geuf 't in de gesjiedsjrieving van dae tied. De werke van Hendrik van Veldeke betrefte väörnamelik opdrachte. Zoa kreeg hae w'rsjenlik van Herman van Thüringen op kestieël Neuenburg bie Freyburg de opdrach óm de ómvangrike "Eneasroman" te sjrieve op basis van 'n eerder verlaore geraaktj gedich van zien handj. Det woort in 1186 klaor. Eerder al haw hae van 't Mestreechse Servaaskapittel en de Loonse gravin Agnes van Metz de opdrach gekrege väör zien legende äöver 't laeve van Sint Servaes. Verder zeen zoaget dertig z.g. "minnelieder" van hem bewaardj gebleve. Daomit woort hae bie de ieëste generatie minnezingers, die de Romaanse hoofse minnepoëzie in 'n Germaanse taal beoefendje. Väör dae tied: leedjes vol humor en ironie. Hae speeldje gaer mit klank en rijm. 'n Kort väörbeeldj:

Ez sint guotiu niwe maere,
daz die vogel offenbaere
singent, dâ man bluomen siht.
Zén zitten in dem järe
stüende wol, daz man vrö waere.
Leider des enbin ich niht:
Min tumbez herze mich verriet,
daz muoz unsanthe unde swaere
tragen daz leit, das mir besschiht.

Het is goed nieuws,
dat de vogels luidkeels
zingen waar men bloemen ziet.
In deze tijd van het jaar
zou men blij moeten zijn,
Maar helaas dat ben ik niet:
Mijn dwaze hart heeft mij verraden,
en moet nu, treurig en somber,
het leed verdragen dat mij ten deel
valt.

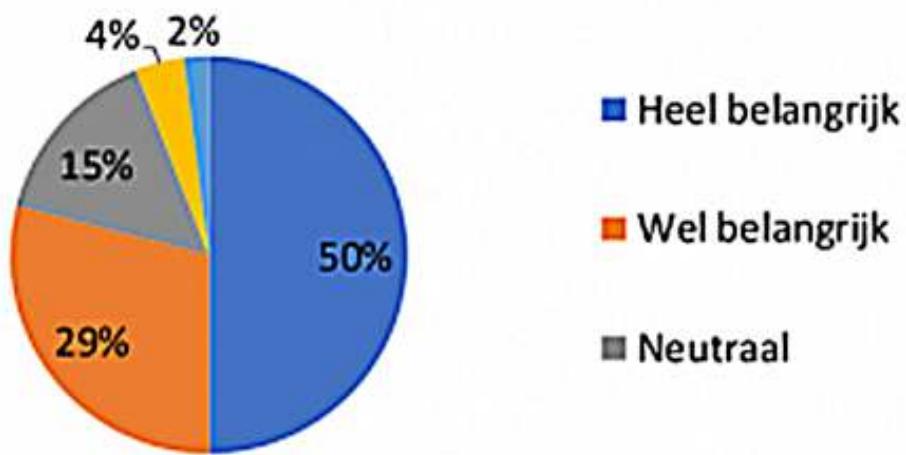
Veldekes liederen zeen bewaardj in drie Middelhoogduitse handjsjrifte oet de late 13e en vreug 14e ieëw en óngergetrouw in bibliothèke van de Universiteit van Heidelberg. Det geuf ouch de groate beteikenis van Veldeke väör de Duitse literatuurgeschiedenis aan. In de Middelnederlandse literatuur is ziene invloed beperktj gebleve.

Zoawaal in Hasselt es in Mestreech stuitj 'n standjbeeldj van de dichter. Ouch zeen in versjillendje plaatse straote, pleine, sjoale en vereniginge nao hem geneumdj. En in 1926 dus de provinciale vereniging die zich ging bezig haoje mit Limburgse volkscultuur en de Limburgse dialecte.

bron: wikipedia.

bie de foto: Bie gelaegeheid van 't oetstepke van V.K.E. in 2015 aan Hasselt waerdje dees groepsfoto gemaaktj väör 't beeldj van Hendrik van Veldeke det dao stuitj.

Belang van behoud Limburgse taal

Gebroeke w'r 't Limburgs nog?

Nao 't statutaire deil van de in oktoaber jl. gehaoje jaorvergadering woar nog aandach väör 't gebroek van de Limburgse taal in oos provincie. De provinciale vereniging Veldeke, wovan de Krink Ech zoa es g'r witj 'n óngerdeil is, haetj daonao in 2021 'n óngerzeuk laote instelle. De oetkómst daovan is zeker neet negatief. Penningmeester Theo Bougie leep aan de handj van versjillendje äöverzichte en grafieke nao waat dit óngerzeuk haet aangetoandj.

Het Limburgs weurtj nog stieëds ruum gebroektj en in vriewaal alle laeftiedsgroepe. En ouch in väöl versjillendje maatsjappelike situaties: thoes óngerein, mit net zoa mekkelik bie 't boardsjappe doon, op 't gemèndjehoes, bie de dokter enz. Bie aojer minse is det dudelik mieë es bie jóngere, mer dao stuitj taegenäöver det die jóngere 't Limburgs väöl en mekkelik gebroeke in hun óngerlinge communicatie via sociale media, wie de app. Ouch de waardering väör 't Limburgs is groot. Zoawaal bie degene die de taal spraake es bie degene, die ze neet spraake mer waal aangaeve ze good te kènne verstaon. De waardering van 't Limburgs en de Limburgse dialecte is zelfs toegenómme in vergelyking mit eerder óngerzeuk. Toen gove mit name aojers van jóng kènner aan det ze bezörgdj wore äöver de effecte op 't óngerwies. Noe intösse versjillendje óngerzeuke höbbe laote zeen det dit neet 't geval is en det good kènne ómgaon mit mieë tale, de zoagenumdjie mieëtaligheid, zelfs positief oetpaktj, is dees zörg dudelik minder gewore. Dit geldtj äöveriges neet allein väör de Limburgse taal, mer ouch väör anger (streek)tale.

Veldeke Limburg haet zich op grondj van dees enquête väörgenómme aandach te gaon bestaeje aan dudelike informatie äöver gebroek van de Limburgse taal op plaatse wo det nog neet zoa vanzelfsprakendj is (wie de peuterspeelzale) en 't óntwikkele en besjikbaar stelle van materiale die dit gebroek kènne bevorderen. Door hun officiële erkennung van het Limburgs zóolle ouch Provincie en Riek hie 'n biedrage aan mótte leveren.

D'n haof

Es 't zunke sjient mótt ich nao boete
d'n haof in en mien ouge sjloete
óm dich dao aeve truuks te vinje.

Get sjneuje hiej, get paote dao
alles kiek ich oetveur nao
de kleinste ozeleer
krieg nag 'n kans.

Want d'n haof mótt blieve wie d'r is
juus hiej tröf mich 't hëls 't gemis
ómdet dien paradieske laef en gruijt.

't Woor mich vreuger nootj väöl
waerd
noe haaj ich van oerelang dabbe in
de aerd
wil d'n haof taege iddere pries laote
bluije.

"Ich blief biej dich" höbs se belaof
noe zeen ich 't pas, in ónze haof.

Lisa Naus,
Boukoul, juni 2015

Kal Plat

Kals se Venloos of Mestreechs
det is mich óm 't aeve
zo-lang se mer këns zègke
óm waat 't drejt in 't laeve.

D'n eine hèlt van opgetuug
d'n angere van gans kaal
laot dien meinig heure
in dien eige Limburgse taal.

't Echte PLAT van Limburg
moog neet verlaore gaon
angers is 't mit die zaachte G
eersdaags ouch gedaon.

Nieks naodeiligs euver ABN
mer haaj 't Limburgs hoog
want det taaltje duit 't good
es 't aeve get zaachter moog.

Lisa Naus

WAAT AL GEWAES IS

Waat weer neet kós doorgaon...

De laezing door Peter Roufs äöver de Vastelaovendj in Kölle stóng dit jaor väör de dördje kieér aangekondigd op oos programma. Mer weer kós det neet. W'r höbbe in good äöverlèk dit mer weer doorgesjaove nao volgendj jaor. Alle gooij dènger in drieje, zólle w'r mer zègke.

Zoa woor 't ouch mit de Flitscursus sjrieve in 't Limburgs. Ómdet dae cursus samehungtj mit 't Echter Dictee half mieërt, det ouch weer aafgelasj mós waere, ging de flitscursus ouch neet door.

Waat ging den waal door? Det këntj g'r hie ónger laeze.

Daag van de Modertaal

High tea mit väödrachte en meziek

Helaas haetj 't bestuur mótte besloete det de geplande high tea ouch dit jaor neet door kós gaon. Op óngerhalve maeter en mit móndjkepkes leek ós det neet gezellig!

Gelökkig kós de samewirkung tösse

Veldeke Limburg en L1, die sins 'n paar jaor bestuitj, waal plaatsvènje.

Dit jaor besteedje Henk Hover in zien programma Plat-eweg aandach aan de sterre achter de leedjes, nl. de tekssjriever. Van Veldeke deje 9 kringe oet de hieële provincie hie-aan mit. Edere kring haetj 'n interview op genómme mit 'ne tekssjriever oet dae betreffendje kring en ouch 'n leedje van deze sjriever ingestuurdj.

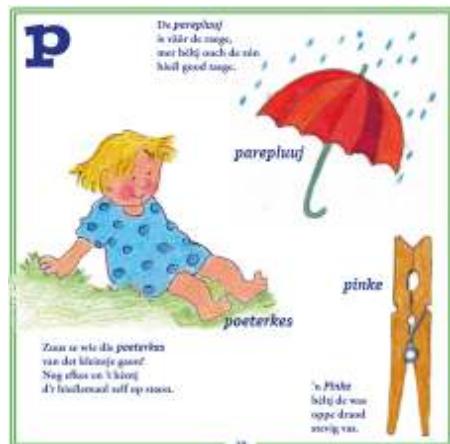
Ruud Roumen, bestuurslid van VKE, haetj Piet Aben geïnterviewd. Piet, bie ederein waal bekëndj, haetj 'n väödrach gesjreve 'Ode aan de helde in de zorg', die in deze lange coronatied toch stieëds väör ederein klaor zeen blieve staon. Dit gedich waerdje eerder väörgedrage tiedes 't konsert van 't Reünie Orkest Limburgse Jagers in Kessel op 19 september. Van deze Coronakoraal zeen opnames gemaaktj door TV-Ellef en dees opname móchte weer insture väör de oetzening van Plat-eweg op 19 februari i.h. k.v. de Daag van de Modertaal.

Mit 't opnumme van 't interview en 't daobie huuerendje promotiefilmpke kóste w'r raekene op de hulp van Rick Vechel van Menswel. Mit zien apparaatuur en expertise is 't gelöktj óm professionele opnames te make, wo w'r hieël gruuets op zeen! Haopelik höbtj g'r det neet gemisj. Anges mer 'ns zeuke bie L1 - Plat-eweg, want dao zeen opnames van.

Memoryspel gans oetverkoch

In december ging de nuuj oetgegaaeve beukskes en ouch 't Memoryspel - wat w'r hawwe oetgegaaeve same mit de Veldekekrink Remunj - wie werm bruuedjes äöver de toanbank. Van det spel höbbe w'r nog 'n naobestëlling kënné doon, mer noe zeen d'r gein mieë in väörraod. Blie wore w'r mit de extra subsidie van de gemëndje, want de aanmaak van 't spel woor duurder es de verkouppries! Mesjien det volgendj jaor weer 'ne väörraod weurtj bestèldj.

Van 't beukske "Mien ieëste wäördjes" zeen waal nog exemplare besjikbaar, want daovan woor de oplage groter. En dao is ouch geregeldj nog vraog haer.

Väörlaeze bie de Laeswinkel Ech

In november 2021 zeen diverse vriewilligers van Veldeke aan 'n nuuj activiteit begós, nl. 't väörlaeze bie de "Laeswinkel", Bovenste Straat 11 in Ech. Jaomer genog móste w'r dao weer geliek de rem op zètte, omdat door de coronaregels weer alles op slaot móst!

Op maondig 21 februari ging de "Bokesjatkis" in de Bieb den toch ech aope. Mer toen zoot 't ouch weer neet mit: bie de ieëste gelaegeheid hawwe w'r te make mit stôrmechtig waer. W'r verwachdjé nemes.

Toch woor eine opa mit zien kleinkëndj aafgekómme op wat hae neumdje "n sjoan idee" en väör dae eine kleuter haet Iny Maessen toen väörgelaeze. Want 't väörlaeze geitj door, óf d'r noe väöl of min kënjer zeen. Kënjer tösse 3 en zoaget 6 jaor zeen van herte welkom mit aojers of groataojers. Die moge natuurilik mit loestere, mer kënné ouch intösse zelf tösse de beuk zeuke of 'n baekerke kóffie drènke. ***Het dialect-väörlaeshalfuurke is edere 3e maondig van de maondj van 15.30 tot 16.00 oer in de Laeswinkel-Bibliotheek in Ech.***

Volgendje kieëre zeen 21 mieërt en 16 mei.

Det väörlaeze is neet allein gezellig. 't Is ouch belangrik väör de taalontwikkeling en de emotionele óntwikkeling van de kënjer. En ze make kennis mit beuk en wat dao zoa-al in stuitj. Veldeke Kring Ech haet 5 leje es vriewilligers besjikbaar óm óm de bäärt 'ne kieér te laeze. Kómme loestere is gratis.

Tentoanstèlling "Gruuets" nog te bezeuke

Of weer te bezeuke, 't is mer wie se 't bekiks. Kort na de äöpening in oktoaber jl. ging Cultuurhoes en museum toe. Waat eine taegevaller!

Gelökkig zeen w'r noe weer van herte welkom in 't Museum van de Vrouw!
De däöre moge nao de lockdown weer eindelik aope. En waal tót deep in 't naojaor 2022!

"Gruuets" is 'n tentoanstèlling mit väöl sjoan foto's en väörwerpe äöver de gemèndje Ech-Zöstere mit zien versjillendje kerne. De karakteristieke dörpkjes, de aafwisselendje natuur, de rieke lokale historie en de recreatieve mäögelikheje in 't smaalste stökske van Nederlandj vervölle ós mit trots.

Gruuets zeen w'r ouch op 't rieke vereinigingslaeve, de bleujendje bedrievigheid, de van oudsher bestaondje óngernumminge en de nuuj gevestigdje, de sjoale en.... oos dialect!

"Lekker loestere"

In 't Cultuurhoes

Marjo Jaski-Verheesen kömtj op dónderdig 24 mieërt a.s. op oetnuuediging van 't Museum van de Vrouw 'n aantal "loesterverhaole" van de VKE-website väörlaeze. Det gebäörtj in 't kader van de tentoanstèlling "Gruuets". Det väörlaeze weurtj aafgewisseldj mit leedjes door de zanggroep Amami oet St. Joas, ónger leiding van Veronika Peerboom-Chuanova.

Wie bekèndj is, spruktj Marjo Jaski al vanaaf 't begin van de coronatied de door anger sjrievvers aangedrage verhaole in, die oppe website te beloestere zeen. Life zo'n verhaol beloestere is toch weer get anges, vandaar dit initiatief van 't museum. En det in combinatie mit muzikaal ómliesting door 'n vocaal ensemble belaoftj 'ne óntspanne en gevarieerdje aovendj te waere.

Ouch bestuitj de mäögelikheid dae aovendj de tentoanstèlling te bezeuke. Róndjleiders gaeve desgewènsj daobie informatie. Het programma beginjt óm 20.00 oer, inloup vanaaf 19.30 oer. De koste zeen 5 euro, kóffie of thieë inbegrepe. Leje van Veldeke in bezit van hun eerder oetgegaaeve gratis toegangskaertje, betale allein 2 euro väör de kóffie/thieë.

Dónderdig 24 mieërt, vanaaf 19.30 oer in 't Cultuurhoes, Plats Ech.

Waat vèltj t'r te zeen?

Mit collages van foto's en video's, verhaole, gedichte en väörwerpe brènge Veldeke Krink Ech, de Heemkundekring Echter Landj, de Sichting Dr. Edith Stein, de Fotokring Echt en 't Museum van de Vrouw ein ode aan oos gemèndje. Ouch zeen d'r inzendinge te zeen van inwoners, vereiniginge en bedriewe. Verhaole en foto's wo men gruuets op is. En zelf këntj g'r nog stieëds get insture wo g'r 'gruuets' op zeentj: pr@museumvandevrouw.nl.

Noe 't Cultuurhoes weer aope is, waere d'r ouch weer nuuj activiteite geplandj. Väör informatie hie-äöver këntj g'r de website van 't Museum van de Vrouw in de gate haoje.

Op 24 mieërt, óm 19.30 oer is in eder geval 'n ieëste activiteit, wo ouch Veldeke Krink Ech zijdelings 'n biedrage aan levertj. Marjo Jaski zal den aanwezig zeen óm diverse "Loesterverhaole" väör te laeze. Det weurtj aafgewisseldj mit zang, verzörgdj door de Zanggroep Amami oet Sint Joas en 'n róndjleiding door de tentoanstèlling.

Weer wille uch t'r nog èns op wieze det g'r väör 'n bezoek aan dees tentoanstèlling nog altied gebroek këntj make van 't gratis kaertje det g'r bie de Nuutsbrief van november gekrege höbtj. Die kaertjes kan m'n gebroeke tiedes de gewuuuen äöpeningstieje van 't museum, mer ouch tiedes de aovendj op 24 mieërt. Ze blieve geljig zoalang es dees tentoanstèlling doertj. Det zal tót ver in 't naojaor 2022 zeen.

WAAT NOG KÓMME GEIT

Literaire aovendj mit väördrach en meziek

Nao twieë kieér op 't programma gestange te höbbe en oetgesteldj te waere, zal deze aovendj op 20 april a.s. noe toch door kènne gaon. De deilnummers verheuge zich dao al op; noe geer nog!

Aafwisselendj zólle dae aovendj gedichte en verhaole waere väörgelaeze door Toos Schoenmakers-Vissers en Riky Simons-Julicher. Van allebei höbbe weer hie al regelmaotig gedichte laote laeze in oos Veldeke Bekèt.

Toos is gebäörtig oet Vlodrop (Vlorp) en woontj noe in Postert. 't Boetegebied van de Roerstreek inspireertj 'm in alle sezoene van 't jaor, mer zie vuntj ouch inspiratie in de gewuuuen dènger van 't laeve. Toos sjrif zien laeve lang en nog regelmaotig, ónger angere in de Platbeuk en op de digitale site "Veldjgewas". Riky, lid van oze krink, kènne w'r väörnamelic es lid van de Sjrieverskrink, bie oos poëziewanjelingen en es auteur van de beukskes väör kénjer. Riky woontj in Zjwame en lieëtj zich ouch gaer inspirere door de natuur. In de versjene 25 deile van Platbook kome zien gedichte ouch regelmaotig väör.

Zoawaal Toos es Riky laote zich deze aovendj gaer biestaon en begeleije door Willeke Simons. Willeke is zangeres en treutj de lèste jaore regelmaotig op mit väöral zien Limburgstalig repertoire. W'r zeen es VKE den ouch blie det Willeke besjikbaar wól zeen óm aan deze aovendj mit te wirke, same mit häör vaste begeleidster....

't Belaofsj 'ne sjoane aovendj te waere. De ieëste Veldeke-aovendj in de zaal nao 'n lang periode van niks, niks en nog èns niks. **Op woonsdig 20 april óm 20.00 oer zeentj g'r allemaol weer welkom in de Peijerhaof, Houtstraat 7 in Pej-Ech.**

Jaorprogramma is aangepasj

De situatie mit lock-down maotregele wo-in w'r in 't begin van dit jaor zote, deej 't bestuur besloete in eder geval in de ieëste drie maondje gein Veldeke-activiteite te laote plaatsvènje. Of 't moogdje of kós, woor nog neet ech dudelik, mer weer verwachdjé gein groate belangstèlling van leje en geine gezellige aovendj. W'r blieve haope det op ènnig momènt dit allemaol weer waal kan. Kort väör Vastelaovendj leek 't zoaver. Äöver de activiteite van mieërt, april, mei en juni is toen 'n besloet genómme.

't Jaorprogramma achterop dit Veldeke Bekèt is aangepasj aan de noe bestaondje situatie.

Tied

Ich wins dich get
wo 't väöl luuj aan óntbrik
en det is tied,
tied dae neet zo mer wegtik.

Tied óm te lache en blije te zin;
lever te väöl es 'n bietje te min.
Neet óm te jachte en jage
te knotere of te klage.

Tied óm vanalles nao te sjtraeve
mer ouch óm daonaeve
aan emes anges te gaeve:
Tied óm te laeve!

Riky Simons-Julicher,

Meisjeut

Inèns zin ze d'r weer
op dezelfde meneer
es de veurige keer;
't oetinj van tek
is veur häör krek
de gooij plek.

Dao-op kènne ze lekker gewaere:
sumpelweg
en kaersrech
gruije ze sjentjig
'ne sentemaeter
of viefentwintjig
óm weer 'n jäörke op te taere

Riky Simons-Julicher,
Zjwame

Greumelke

Roaj sjeunkes, witte sökskes,

Twieë stertjes oppe kop.

Ein blome klèdjé mit teskes,

Twieë strikskes baove d'r op.

Zien ouge, zoa óndeugendj,

Kieke vrek in 't róndj.

Van zien mèlkgebit óntbraeke

Enkele tendjes in de móndj.

't Slissertj en bedisseltj,

Jus ein awd wief.

Haet 't noe al väör 't zègké,

Det greumelke van vief.

*Toos Benjamin.
Echs: Piet Aben.*

Declamatiewedstried 2022

Nao 'n óngerbraeking van 2 jaor gaon w'r dit jaor weer de declamatiewedstried organisere väör de jeug van de basis-sjoale in de Gemèndje Ech-Zöstere. De Wirkgroep Declamatie van Veldeke Krink Ech is oppertied mit de väörbereijing begósj, wodoor ze de basissjoale geliek kóste insjakele en van informatie väörzeen, wie 't stopzètte van de coronamaotregele ein en anger weer mäögelik maakdje. De sjoale höbbe intösse 't book mit gedichte, wo-oet de kènjer kènne keze, gekrege. Wie gebroekelik mótté op sjoal en thoes de ieëste stappe waere gezatj väör 'n gooij väördracht. Det beginjt mit 't oetzeuke van 'n gedich, det bie 't kèndj pasj. De kènjer kènne dus aan de slaag, al den neet get op waeg gehólpe door de lieëraar, door aojers of groataojers.

De gedichte zeen weer ingedeildj nao laeftied: de groepe 3 en 4, 5 en 6 en 7 en 8 vórme 'n categorie. Stieëds get meujliger natuurlik. M'n kan ouch zelf – allein of mit (groat-)aojers - 'n gedich make en dit väördrage. 't Is natuurlik waal sjoan 'n eige gedich te höbbe, mer ouch hie geltj: de väördrach, dao geit 't óm.

't Is dit jaor väör de 19e kieér det Veldeke Krink Ech de wedstried väör de regio Ech organiseertj (d.w.z. de sjoale in Ech, Pej, de Slek, St.Joas, de Deelgaard en de Boesj). Väör Zöstere e.o. (Zöstere, Roostere en de Nuujstadt) is 't de 13 kieér ! W'r haope det ouch noe weer väöl kènjer mit zólle doon.

De ieëste regionale finale is dit jaor in Ech, op vredigaovendj 8 april, vanaaf 19 oer in de Peijerhaof.

De finale väör Zöstere volgtj op zondigmörge 10 april, vanaaf 10 oer 's mörges in de Hermeniezaal.

De wènnieërs in eder categorie kènne mitdoon aan de provinciale finale. Väör verder informatie kan m'n terech bie bestuurslid Ruud Roumen, 0475-785114, bie Piet Aben, 0475-482146, of bie Patricia Beyer, tel.0475-485969. De finales zeen vrie toegankelik, ouch väör supporters en väör de leje van Veldeke.

**) Net väör 't nao de drökker gaon van dit blaad koom 't berich det de Limburgse finale dit jaor neet zal plaatsvènje. Te weinig kringe kriege de wedstried oppertied geregeldj. Dit beteikentj aevel neet det in de kringe die waal mit de väörbereijing zeen gestartj, de declamatiewedstried neet zoe kènne doorgaan. Oos regiofinales waere daodoor extra belangriek: de wènnieërs zeen de kampioene van 't Smaalste Stökske van Nederlandj!*

Jaorvergadering VKE 2021

Omdet de jaorvergadering 2020 door corona pas in oktoaber van 't väorig jaor kós plaatsvènje, haetj 't bestuur d'rvaör gekaoze óm de vergadering 2021 get later te haoje den gebroekelik. Die zal noe op 1 juni plaatsvènje. Nao óntvangs mit kóffie en vlaai, zólle ieës de statutair verplichdje óngerdeile aan bod kómme, zoa-es 'tjaorverslaag en 't financieel verslaag. De kascontrolecommissie, bestaondje oet Rose-Marie Linssen en Paul Lamers, zal verslaag oetbrènge van hun bevènjinge, bie 't doornumme van de financieel stökke en daonao kömpkj de beneuming van ein nuuj lid van de kascontrolecommissie. 'n Gooj traditie in ieëre haojendj, stèltj 't bestuur väör óm de contributie 2022 neet te verhuuege.

Den volgtj de (her)beneuming van de bestuursleje. Volges 't ruuester van aaftræje zeen Yvonne Smeets en Magna Bedaf aan de bäärt óm aaf te traeje. Ze stèlle zich allebei herkeesbaar. Anger kandidate kènne zich nog aanmelje tót 1 waek väör de vergadering bie de vice-väörzitter.

Óndanks diverse poginge óm 'ne nuuje väörzitter te vènje, is det nog neet gelöktj! Hiebie dus weer 'ne dringende oproop. Es g'r affinitet höbjt mit Veldeke Ech en g'r wiltj eur lidmaatsjap oetbreije mit dees functie, numtj den 'ns vrieblievendj contact op mit ein van de bestuursleje, den kènne w'r óm de taofel gaon zitte óm 'ns te bespraeke waat dees functie inhultj en wie g'r dao tegenaan kiektj!

Nao de pauze mit de foto-präsentation van Geert Janssen, gaon w'r verder.

Ton Slijpen, lid van de Wirkgroep Echter Dictee zal oetlèk gaeve äöver wie de digitale dictees tót standj zeen gekómme. Tossedoor zal Laura Theunissen 'n paar van zien gedichskes vöödrage.

De jaorvergadering van Veldeke Krink Ech weurtj gehaoje in "De Peijerhaof", Houtstraot 7 in Pej, op woonsdig 1 juni 2022 óm 20.00 oer.

De annexatie van de Selfkantj, 1948 - 1963

't Is bienao neet te geluive, mer w'r höbbe es Nederlandj pas 'n gooij 50 jaor geleje 'n stök landj, det weer nao de Twieëdje Waereldoornlog geannexeerdj hawwe, trök gegaeve. 't Geitj hie äöver de Selfkantj, dae van 1948 tot 1963 tot oos landj haet gehuuerdj. De toenmalige gemèndjes Ech en Zöstere grensdje dao aan en hievan zeen nag väöl spaore trök te vènje in oos streek. Ouch in 't gebroek van 't plat.

De Selfkantj waerdje in 1948 geannexeerdj - nao lang touwtrèkke en zónger de minse van de Selfkantj te vraoge. 't Waerdje gezeen es sjajvergeujing nao de oorlog. In 1963 is 't gebied weer Duits gewore, wie väöraaf bepaaldj en mede op verzeuk van de inwoners.

't Programma van deze Veldeke-aovendj beginne w'r mit 'n filmke van het NOS-programma "Met het oog op morgen" oet 2019. Aansloetendj 'n presentatie door dr. Mignon Schichel, zelf oet de Selfkantj, gepromoveerdj aan de UM in Mestreech. Zie zal vertèlle äöver de historische achtergrondj en gesjiedenis, en de belaeving van de annexatie door de minse van de Selfkantj.

Nao 'n pauze volgtj 'n gefilmdj interview van 2 dames: getugeverslage van minse van de Selkantj die 't allemaal zelf höbbe mitgemaaktj.

Op deze Veldeke aovendj kieke w'r mit name ouch nao de taalvariaties en äövereinkómste in dit gebied. Ouch hie beginne w'r mit 'n kort filmke äöver wat mit taal en dialek gebäärtj ónger dit saort omstandigheje. Daonao is 't waord aan de awd-taalcoördinator van de provincie, dr.Pierre Bakkes, äöver de Selfkantj en 't dialek waat dao gespraak weurtj en woróm det anges is es in bv. Waldfeucht.

De aovendj vuntj plaats in MFC Peijerhaof op 18 mei vanaaf 20.00 oer. Väöleje gratis; neet leje zeen ouch van herte welkóm mer betale 3 euro entree.

Jubileumviering

mit 't Reunie Orkes Limburgse Jagers

Veldeke Krink Ech bestuitj dit jaor 45 jaor. Neet 'n jubileum óm flink oet te pakke, mer toch...

Es bestuur hawwe w'r äöverlèk mit 't bestuur van waat kortweg geneumdj weurtj "De Limburgse Jagers" óm 'n concert in Ech te organisere. Het geplande concert kós aavel neet doorgaan i.v.m. de maotregele van corona en anger verplichtinge van 't orkes. Begin dit jaor höbbe w'r dit idee opnuuj opgepaktj en waat blyktj? Ouch het ROLJ haet dit jaor 'n jubileum te viere en waal hun 30-jaorig bestaan.

Daoróm höbbe w'r beslaote d'r 'n gezamelike jubileumviering van te make en waal mit 2 optraejes:

Op zóndig 19 juni a.s. mit 's mörges óm 10.00 oer 'n plechtige viering in de Landricuskèrk. Det weurtj 'n, mit meziek van 't orkes ómliesdje dialekmès, wo-in vicaris Wilbert van Rens zal väörgaon. Natuurlik is dees mès toegankelik väör ederein.

Daezelfdjie middig, zóndig 19 juni óm 14.00 oer 'n fieëstelik concert in de Peijerhaof. Aafgewisseldj mit väördachte door leje van Veldeke Krink Ech.

Ouch dit concert is toegankelik väör ederein en leje van VKE betale geine entree bie aahmeljing väöraaf. Consumpties mótt m'n waal zelf betale.

In 't volgendje nummer van Veldeke Bekèt, det róndj 15 juni versjientj, këntj g'r mieë laeze äöver dit programma. Mer bie interesse: haotj uch dae datum mer vas vrie!

Oetstepke

Nao Eijsden en Margraten

't Jaorliks oetstepke van Veldeke Krink Ech geit dit jaor nao de Zuid-Limburgse plaatse Eijsden en Margraten. W'r höbbe 'n sjoan programma väör dae daag in väörbereijing. In 't volgendje nummer këntj g'r dao mieë äöver laeze. Dao-in zitj den ouch 't breetke mit de gegaeves óm uch op te gaeve. Det is den nog mer kort daag. Dus dènkj d'r vas äöver! 't Oetstepke zal zeen op vriedig 8 juli a.s.

'n Nuuj jaor, 'n nuuj beukske.

In 't väörige VBekèt waerde 't al aangekondidgj en op 7 jannewarie van dit nuuje jaor versjeen den ouch 'n beukske mit mieë es 140 gedichskes vanne handj van Veldekelid Laura Theunissen, mit de titel: 'Van mich veur dich'. Oud-väörzitter Ton van Wegberg óntving ein vanne ieëste exemplare.

Laura's beukske is te bestèlle door 'ne mail te sture nao lmctheunissen@gmail.com. 'n Beukske kós veur Veldekeleje €19,95 en kömp inclusief 'n setje gratis kaertjes.

De ómgevalle vèrfpot

Väörlaesverhaol väör mit Paose

't Is einen daag väör Paose.
De zón sjientj hoag aan d'n hemel.
In 't paoshazebos is 't ein drökte van belang.
Eder haeske mótt vief-en-twintzig eikes vèrve.
Vief road, vief gael, vief greun, vief blaw en vief paars.
Mer ojee, ein haeske kliedertj mit de vèrf.
Det is haeske Hoplala.
Zien sjunkes zeen al road gevèrfdj en ein paar blome ouch.
Oh wieeë, dao geitj eine ganse pot roaj vèrf äöver de grondj.
't Haeske versjriktj zich zoa erg,
det ouch de pot greun vèrf oet zien puuetjes vèltj.
Aooh waat erg, sniktj 't haeske, waat noe!!
Ich bön zoa stout. Wie kan ich det goodmake?
Haeske Hoplala vaegtj zich de dikke traone aaf.
Hae geitj èns hieël deep naodènke en jao, dao vèltj 'm get in.
In de speelgoodkas van de kénjer naeve 't hazebos,
dao haet hae vèrf gezeen.
Ouch haet d'r gezeen wie de kénjer mir hun vingerkes
vèrf oet de pot haoldje en den sjilderdj.
Hieël fijn is det.
Es de kénjer nao bëd zeen, sluuptj oos haeske
op hieël zachte veutjes - want det höbbe haeskes -
nao de speelgoodkas.
De maon sjientj nao bönne, die wiltj 'm helpe.
Hoplala haoltj ein pötje roaj en ein pötje greun vèrf oet de kas,
hieël stilkes.
En wie 'ne hazewèndj rentj d'r trök nao 't hazebos.
En mit 't tungske oet de móndj vèrf d'r zien eikes.
Zès road en zès greun.
Es d'r klaor is, brungtj d'r de pötjes vèrf weer trök
nao de speelgoodkas, muuskes stil.
Ouch twieë hieël fijn gesjilderdje eikes, ein road en ein greun.
Op ein breetke sjriftj d'r: 'Bedanktj väör 't lieëne van de vèrf.
Dees eikes zeen väör uch.
Ich zal noajt mieë knoaje mit vèrf mer ech sjoan sjildere.
Väöl groetjes oet 't hazebos, van eur vriendje haeske Hoplala.
Dikke kus.'
Zoa kömptj väör Paose toch nog alles good
en op zien hazepuuetjes terech.

*Verhaol van Toos Schoenmakers-Visschers,
In 't Echs ómgezatj door José Verheyen*

Bienao feertig

Wie langer wie minder doon ich mit,
wie langer wie meer
gaon ich opziej sjtaon,
en wach mer aaf en laot de luuj
mer häöre gank gaon.
Want waat kómme móet det kump,
of ich ouch hoog of leeg sjpring.
Dao doon gein doe�ende get aan
en geinen einling.

Paul C.H. van der Goor (1932-1983)

Paul van der Goor

Bienao vieërtig. Media vita waerdje det vreuger geneumdj: op de hëlf van 't laeve. Jaomer genög haet det väör Van der Goor zelf neet zoa moge zeen; hae waerdje gein 51.

Paul van der Goor, gebaore in Remunj, woar nao zien studie lieëraar aan 't Bis-schoppelijk College in zien stad. Nao de vestiging van 'n BC in Ech woor hae dao conrector en ging ouch in Ech wone. Väör Veldeke Limburg is Paul van der Goor neet allein 'ne belangrike initiatiefnummer van sjriewe en publicere in 't Limburgs. Jaore lank woor hae hoofdredacteur van 't blaad "Veldeke". In 1983 waerdje 'n ganse aaflevering van dit blaad aan zien laeve en werk gewiedj. (*Det blaad is in oos archief oppe Plats besjikbaar óm in te kieke.*)

En ènj väörig jaor versjeen, es de ieëste oetgave van 'n nuuj literaire reeks van LGOG, Veldeke en de Raod väör 't Limburgs, 'n beukske äöver hem van de handj van Pim Thielen. In die "Nachtegaal-reeks" versjiene 2 x per jaor Limburgstalige dun beukskes väör 'ne verkouppries van 10 euro. Te verkriege via de bookhanjel of rechstreeks bie de RvhL. Ouch dees oetgaves staon in oze bibliotheek. 't Twieëdjé nummer det al versjene is, is van de handj van Guus Urlings en geitj äöver sjaoan

Waem këntj ze nog ?

Al mieë es 'n jaor plaatse w'r waekeliks de rubriek "Waem këntj ze nog?" in 't Waekblaad. Mit eders kieér 'n sjoan, bienao vergaete Limburgs waord. Piet Aben maaktj dao 'n kort gedichske bie; Ton van Wegberg zeuktj de beteikenis op in de waordebeuk oet Ech e.o.

Eder waek ein, wie lang kan det doorgaon? Lang ! Want de väörraod aan wäörd weurtj neet korter, mer langer. Want stieëds weer kómme minse, nao 't laeze in 't Waekblaad, mit nuuj wäörd aan. Wäörd die zie sjoan of gek vënje, of wovan ze de beteikenis zoewe wille wete.

Det sjutj dus neet op en daoróm in 't vervolg ouch mer 'n paar van die wäörd mit 'n gedichske in oos Veldeke Bekèt. Bliftj insture. W'r zeuke waal genketige wäörd, dus van zakes die vandaag d'n daag nog bestaan. En die w'r dus good zoewe kënnne gebroeke in plaats van de Nederlandse wäörd die d'r al dök väör in de plaats zeen gekómme. Want es w'r det doon, gaon die Limburgse wäörd verdwiene.

Bie 't strieke
Mós se altied good oetkieke
Laot 't iezer neet te lang op ein plaats staon
Den kós dien klèdje waal èns aan 't **snirke** gaon.

Es get aan 't snirke is, ruuks se det op 'n bepaoldj momènt. Mer den is 't meistes te laat...

Jantje woor in hoger sfere
Hae moogdje gaon logere
Waat vónj d'r det fijn
Mam zag:"Pak dien **pakkenoate** mer bie-ein."

De pakkenoate zeen de spulle die se örges väör nuuedig höbs.

Dich geldj lieëne? Dao trap ich neet in.
Dao-in höb ich gaar geine zin.
Doe bös mer get aan 't klómmele
Ich zeen dich nog neet **ritsbómmele**.

Ritsbómmele is 'n vraemdj waord eigelik: de meiste minse kënnne 't, mer 't is meujlik oet te ligke waat 't beteikentj. Kömtj ouch neet väör in de ós bekëndje waordebeuk. Waal "bómmele": hangendj op en neer gaon geuf R.Geurts aan. Mesjen is 't det: ich zeen dich nog neet hange.

Waat aete weer det gaer
'ne Lekkere appel of 'n hel paer.
Doe wits nog ech waat ze its
En op 't ènj: nog effe **snagere** aan de kits.

Snagere klinktj hie es genetendj aete. Väöral bie hel fruit, mit de tenj en oppe voes!

Bie 't aete
Zoe d'r get hertigs noatj vergaete.
Hae heel väöral van 'n lekker stökske vleis
Van **sjènk** of **sjónk** nog waal 't meis.

De slechter witj waal waat g'r bedoeltj es g'r óm sjónk vraogtj in plaats van ham.

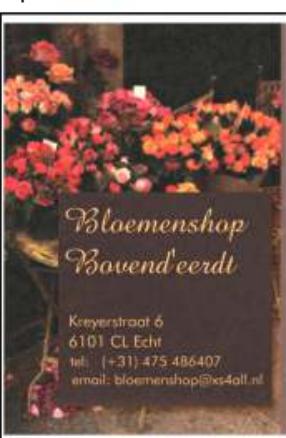
Nujuj loesterverhaole op oos website

Vanaaf begin 2022 zeen weer 'n paar nuuj verhaole oppe VKE-website gezatj. Det zeen:

- De Nujaorsbreef
- De rampreis van Clara
- 't Leimtremke
- en Zwanezank van 'ne vastelaovesoptochdeilnummer.

Oorsprónkelik wore de loesterverhaole bedoeldj óm de tied van väöl bönne mótte zitte in de corona- en lockdownperiode get te óngerbraeke. Mer ouch daonao zeen minse d'r gebroek van blieve make, zoa huuere w'r regelmaotig. Daoróm zólle w'r verhaole blieve opnumme en plaatse, zoa lang es d'r nog väörraod van verhaole is. W'r doon det noe waal in 'n lieëger frekentie. Koom in 't begin eder waek 'n nuuj verhaol, noe doen w'r det nog èns in de maondj. Waem zich via de website opgeuftj, kan eders kieér 'n emailberich kriege es weer 'n nuuj verhaol klaor stuitj.

Alle verhaole – intosse al zo'n 80 – staon nog op oze site. Wiltj g'r ze nog beloestere? Gaontj den nao www.veldekekrinkech.nl en klik baovelangs aan bie "Loesterverhaole". Väöl plezeer d'rmit.

Zöstervereniginge

Ouch bie de zöstervereniginge, wovan g'r gebroekelik in eder nummer van Veldeke Bekèt in dees kolom de kómmendje activiteite kóntj laeze, zeen de programma's es gevolg van de coronaatregule aangepasj mótté waere. Zie starte w'rsjienlik ouch nao 1 mieërt weer mit hun activiteite. Volgtj ein en anger in de publicaties in 't Waekblaad of kiek oppe website van de betreffende vereniging.

Heemkundekring "Echter Landj",
Vereniging gerichtj op de gesjiedenis en archeologie in de gemèndje Ech-Zöstere:

www.echterlandj.nl
HVEL beheertj ouch 'n riek foto-archief det via dees website vrie toegankelik is.

Natuurhistorische Vereniging

"Pepijnsland",

De vereniging, gerichtj op natuur en milieu in de gemèndje Ech-Zöstere, geitj vanaaf 1 jan.2022 verder es wirkgroep bönne de HVEL.

Vereniging van Natuurvrienden,

Vereniging oet de v.m. gemèndje Zöstere, die zich richtj op gesjiedenis, natuur en volkscultuur:

www.natuurvriendensusteren.nl

Museum van de Vrouw,

In 't museum, gevestigdj in 't Cultuurnoes "Edith Stein" aan de Plats, zal de kómmendje maondje - naeve de vaste collectie in 't "Wondercabinet" beneje - op de 1e etage de tentoanstelling "Gruuets" te bezueke zeen. Väör de äöpeningstjie kiek oppe website van 't museum of op de däör aan de Plats. www.museumvandevrouw.nl

Streekmuseum Stevensweert/Ohé en Laak.

't Museum kan zónger extra maotregule weer bezóchtj waere.

Op 20 mieërt óm 13.30 oer 'n Wèntjer-rondjleiding äöver de grindjwènnung o.i.v. Piet Vinken.

Indien onbestelbaar: Oleanderstraat 2 6101 BX Echt

Krink Ech

JAORPROGRAMMA 2022

De activiteite van de ieës kómmendje maondje staon besjreve in dit nummer.

- 26-01 **Vastelaovendj in Kölle.** Opgesjaove nao later.
04-02 **Flitscursus Spelling,** Opgesjaove nao later.
20-02 High Tea Daag van de Modertaal. Opgesjaove nao volgendj jaor.
mieërt **2e Echter Dictee.** Opgesjaove nao volgendj jaor.

De volgendje activiteite kónne weer doorgaan. Volg oos actueel berichte.

- 24-03 **Gruuets: verhaole en meziek, in kader van de tentoanstèlling.**
Cultuurhoes aan de Plats óm 19.30 oer.
08-04 **19e Finale Declamatiwedstryd, Ech e.o.**
Peijerhaof, 19.00 oer.
10-04 **13e Finale Declamatiwedstryd, Zöstere e.o.**
Hermeniezaal, 10.00 oer.
20-04 **Literaire Aovendj.**
Mit gedichte van Toos en Riky en meziek van Willeke Simons.
Peijerhaof, Houtstraot 7, óm 20.00 oer.
14/15-05 **Klinkendj Erfgood.**
Programma mit de culturele zöstervereniginge
Mit fietstochte langs de kirke van Ech e.o (za) en Zöstere e.o.(zo)
18-05 **Thema-aovendj äöver de Selfkantj.**
Noe ruum 75 jaor nao aafloup van d'n oorlog en de annexatie
Peijerhaof, Houtstraot 7, óm 20.00 oer.
01-06 **Aangeklèdjje jaorvergadering.**
Mit kóffie, vlaai, fotopresentatie e.a.
Peijerhaof, Houtstraot 7, aanvang 20.00 oer.
19-06 **Dialekmés en Jubileumconcert**
mit Reunie-orkes de Limburgse Jagers
10.00 oer Landricuskèrk; 14.00 oer Peijerhaof.
08-07 **Jaorliks oetstepke.**
Dit jaor nao Zuid-Limburg: Eijsden en Margraten.
Vertrék vanaaf Nuuj Mert óm 09.00 oer. Trök 19.00 oer.
03-09 **Dialekmés bie de kepel op Sjaelberg.**
In 't kader van de Maria-octaaf.
07-09 **Zomeraovendj in St.Joas**
Volksculturele aovendj mit korte wanjeling, meziek en väördachte.
In 't Patronaat te St.Joas, 19.30 oer.
19-10 **Vriewilligers aovendj**
In Peijerhaof mit meziek, 'n hepke en 'n drenkske, väör leje-vriewilligers.
16-11 **Laezing mit beeldje äöver "Bak-hoezer"**
Door Els Diederen oet Valkenberg mit meziek van Jos Meessen
Peijerhaof, op woonstig óm 20.00 oer.
11-12 **Adventsmiddig "Op waeg nao Kersmis"**
Väördachte, meziek, get aete en drinke.
In de Peijerhaof, 15.00 oer.
16-12 **Dialekmés.**
Óm 19.00 oer in de Kirk van Pej en daonao kóffie in de Peijerhaof.

Kringbestuur

Väörzitter:

vacature

(vice väörzitter: Piet Aben)

Sikkertaris:

Mw. M. (Magna) Bedaf-Willems
Zwaluwstraat 4
6111 AV St. Joost
06 10 86 17 10
info@veldekekrinkech.nl

Penningmeister:

Dhr. Th. (Theo) Bougie
Thaalpad 129
6102 EH Pey
0475 41 11 69
IBAN: NL 65 RABO 0138 6319 64

Bestuursleje:

Dhr. P. (Piet) Aben
Schilbergerstraat 4
6102 AJ Pey
0475 48 21 46

Mw.A.(Anke) Heythuysen-Corstjens
Houtstraot 80
6102 BK Pey
06 30308494

Dhr. R.(Ruud) Roumen
Gasthuisstraat 74
6101 CM Echt
0475 78 51 14

Mw. Y. (Yvonne) Smeets
Wilhelminaplein 4a
6097 AT Heel
0475 57 20 06

Dhr. A. (Ton) van Wegberg
Oleanderstraat 2
6101 BX Echt
0475 48 21 49